

РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ЕНДОГЕННОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: КОНТЕКСТ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ 2013–2014 РР.

© 2025 ЛЕЩУХ І. В., МЕЛЬНИК В. А.

УДК 332.14:338.124.4
JEL Classification: R11; H12; O18

**Лещух І. В., Мельник В. А. Резильєнтність ендегенного потенціалу регіонів України:
контекст суспільно-політичної кризи 2013–2014 рр.**

У статті досліджено резильєнтність ендегенного потенціалу регіонів України в період суспільно-політичної кризи кінця 2013 р. і військової агресії Росії початку 2014 р. Для цього запропоновано авторську методику обчислення параметрів резильєнтності, а саме: глибини шоку, опірності регіону до шоку, періоду відновлення, умовного показника швидкості відновлення та відносної здатності регіону до постшокового відновлення. Базою для розрахунків стали статистичні дані Державної служби статистики України (зокрема, показники ВРП на душу населення (у доларовому еквіваленті), експорту товарів, обсягу капітальних інвестицій (на одну особу у доларовому еквіваленті), зайнятості населення працездатного віку, а також показники, які характеризують кон'юнктуру на ринку праці регіонів України). Дослідження засвідчило найбільшу втрату резильєнтності внаслідок суспільно-політичної кризи 2013–2014 рр. Луганською та Донецькою областями. В контексті наслідків російського вторгнення в Україну та анексії Криму показано втрати регіонів України внаслідок розірвання дипломатичних, торговельних і соціально-економічних відносин з росією та переорієнтації на європейський ринок товарів та послуг. Встановлено, що за показником експорту товарів найглибшого шоку зазнали Луганська та Донецька області, а також низка областей північно-східної та центральної України. Натомість віддаленість регіонів Західної України, а також Одеської та Київської області від зони бойових дій, їх потужний логістичний потенціал та інтегрованість із ринками ЄС дозволили зазначеним регіонам очолити топ-5 регіонів із найменшою глибиною шоку за показником експорту товарів. Виявлено зниження резильєнтності ендегенного потенціалу регіонів України й за показниками залучення інвестицій, що відбулося внаслідок зниження довіри вітчизняних та іноземних інвесторів до економіки України через події кінця 2013–2014 рр. Проаналізовано соціальну резильєнтність регіонів країни в умовах шоку 2013–2014 рр. Установлено, що її зниження зумовило, насамперед, коливання на ринках праці регіонів країни. Утім виявлено, що якщо у східних регіонах і регіонах, територіально близьких до лінії фронту, потреба роботодавців у працівниках для заміщення вільних робочих місць різко скоротилася, а навантаження на одну вакантну посаду – зросло, то в західних регіонах (більш віддалених від зони бойових дій) – навпаки. Причиною окресленої ситуації, насамперед, було те, що східні регіони та більшість регіонів південної і центральної України – високо урбанізовані території із високим рівнем концентрації промислового виробництва, наявністю розгалуженої транспортної мережі тощо. Отже, у «дошоковому» періоді попит на робочу силу тут був високим. Виявлено, що шок 2013–2014 рр. посилював неформальну зайнятість в усіх регіонах країни. Зважаючи на неоднорідність соціально-економічного розвитку регіонів України, наголошено на доцільності розроблення «персоналізованої» та актив-орієнтованої концепції посилення резильєнтності регіонів України з урахуванням сильних і слабких сторін кожного з них.

Ключові слова: резильєнтність, ендегенний потенціал, глибина шоку, опірність, параметри резильєнтності, регіональна економіка, суспільно-політична криза 2013–2014 рр.

Рис.: 7. Табл.: 1. Бібл.: 13.

Лещух Ірина Володимирівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу просторового розвитку, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: ira_leschukh@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3860-0728>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/ABA-3711-2021>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57223145503>

Мельник Владислав Андрійович – аспірант відділу регіональної економічної політики, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: melnik.vlad22@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1137-9398>

UDC 332.14:338.124.4
JEL Classification: R11; H12; O18

**Leshchukh I. V., Melnyk V. A. The Resilience of the Endogenous Potential of the Regions of Ukraine:
Context of the Sociopolitical Crisis of 2013–2014**

The article examines the resilience of the endogenous potential of regions of Ukraine during the sociopolitical crisis of late 2013 and the military aggression of Russia in early 2014. For the purpose of the research, an authors' own methodology for calculating resilience parameters has been proposed: the depth of shock, the resistance of the region to shock, the recovery period, a conditional indicator of the speed of recovery, and the relative capacity of the region for post-shock recovery. The calculations were based on statistical data from the State Statistics Service of Ukraine (in particular, indicators of GRP per capita (in US dollar terms), exports of goods, the volume of capital investments (per person in dollar equivalent), employment of the working-age population, as well as indicators that characterize the conditions in the labor market of regions in Ukraine). The study revealed the greatest loss of resilience as a result of the sociopolitical crisis of 2013–2014 in the Luhansk and Donetsk regions of Ukraine. In the context of the consequences of the Russian invasion of Ukraine and the annexation of Crimea, the losses of regions in Ukraine due to the severance of diplomatic, trade, and socioeconomic relations with Russia and the reorientation towards the European market for goods and services are shown. It is found that in terms of goods exports, the Luhansk and Donetsk regions, as well as

a number of regions in northeastern and central Ukraine, experienced the deepest shock. Conversely, the remoteness of the regions of Western Ukraine, as well as the Odesa and Kyiv regions from the combat zone, their strong logistics potential, and integration with EU markets allowed these regions to lead the top five regions with the lowest shock depth in terms of goods exports. A decrease in the resilience of the endogenous potential of the regions of Ukraine in terms of investment attraction has been identified, which occurred as a result of decreased trust from both domestic and foreign investors in the Ukrainian economy due to the events of late 2013–2014. Also, the social resilience of the country's regions under the shock conditions of 2013–2014 was analyzed. It has been found that its decline was primarily caused by fluctuations in the labor markets of the country's regions. Further on, it was discovered that in the eastern regions and areas geographically close to the front line, the demand from employers for workers to fill available job positions sharply decreased, while the workload per vacant position increased, and in the western regions (which are further away from the combat zone), the situation was opposite. The reason for this is because the eastern regions and most regions of southern and central Ukraine are highly urbanized areas with a high level of industrial production concentration and an extensive transportation network, etc. Thus, in the «pre-shock» period, the demand for labor was high here. It is found that the shock of 2013–2014 intensified informal employment in all regions of the country. It is also revealed that the shock of 2013–2014 intensified informal employment across all regions of the country. Given the heterogeneity of socioeconomic development in the regions of Ukraine, the necessity of developing a «personalized» and active-oriented conception for strengthening the resilience of the regions of Ukraine, taking into account the strengths and weaknesses of each region, has been emphasized.

Keywords: resilience, endogenous potential, shock depth, resistance, resilience parameters, regional economy, sociopolitical crisis of 2013–2014.

Fig.: 7. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 13.

Leshchukh Iryna V. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Research Fellow of the Department of Spatial Development, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: ira_leschukh@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3860-0728>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/ABA-3711-2021>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57223145503>

Melnyk Vladyslav A. – Postgraduate Student Fellow of the Department of Regional Economy Policy, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: melnyk.vlad22@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1137-9398>

Україна у 2013–2014 рр. потерпала від шоку суспільно-політичної кризи та військової агресії росії. Тригерами шоків стали, з одного боку, значний зовнішній політичний та економічний тиск росії на Україну через її прагнення укласти Угоду про асоціацію з ЄС, а з іншого – різке зростання корупції та хабарництва в країні, посилення авторитаризму та безвідповідальності тодішньої влади. У підсумку це призвело до Революції Гідності – масових антиурядових протестів громадян України. Далі, на тлі послаблення нашої держави в суспільно-політичному та соціально-економічному контексті, відбулася анексія Криму росією (у лютому – березні 2014 р.) і подальша його окупація. Згодом (у квітні) розпочалася війна на сході України.

Дослідженню резильєнтності різних просторово-суспільних систем присвячено чимало праць іноземних (зокрема, В. Walker зі співавторами [1], Е. W. Hill зі співавторами [2], М. Kahsai зі співавторами [3] та ін.) та вітчизняних (наприклад, М. Кизима зі співавторами [4], У. Іванюк зі співавторами [5], М. Мельник, І. Лещук [6], В. Хаустова [7] та ін.) науковців.

Сьогодні, в умовах шоку повномасштабної війни, аналіз втрати резильєнтності ендегенного потенціалу регіонів України внаслідок попередніх криз (у тому числі суспільно-політичної кризи 2013–2014 рр.) є критично важливим для розумін-

ня довгострокових структурних змін та інституційних обмежень, що впливають на резильєнтність різних просторово-суспільних систем. З-поміж іншого, це дозволить ідентифікувати механізми адаптації, які можуть бути використані в сучасних умовах економічної турбулентності.

Мета статті – характеристика рівня та особливостей резильєнтності ендегенного потенціалу регіонів України в умовах суспільно-політичної кризи 2013–2014 рр.

У цій статті параметри резильєнтності ендегенного потенціалу регіонів України обчислено за авторською методикою, представленою в *табл. 1*.

У результаті настання суспільно-політичної кризи за показником ВРП на душу населення найглибшого шоку очікувано зазнали Луганська та Донецька обл. – відповідно 83,9% та 74% (*рис. 1, кластер IV*).

Перманентні бойові дії, які мали місце в зазначених регіонах до 2021 р., а також повномасштабне військове вторгнення у 2022 р. не дозволили відновити тут дошову динаміку ВРП на душу населення.

Станом на кінець 2022 р. не відновили дошову динаміку зазначеного показника й Закарпатська, Івано-Франківська, Дніпропетровська, Харківська, Київська, Сумська, Рівненська обл. і м. Київ (кластер III).

Методика обчислення параметрів резильєнтності ендегенного потенціалу регіонів України

Параметр резильєнтності	Формула розрахунку	Примітка
Глибина шоку (h_i)	$h_i = 100\% - \left(\frac{D_i}{A_i} \cdot 100\% \right)$	D_i – мінімальне значення i -того параметра соціально-економічного розвитку регіону в момент шоку (фактично, у період досягнення «дна»); A_i – максимальне значення i -того параметра соціально-економічного розвитку регіону в передшоковий період
Опірність регіону до шоку (R_{resist})	$R_{resist} = \frac{D_i / A_i}{D_{ii} / A_{ii}}$	D_{ii} – мінімальне значення i -того параметра соціально-економічного розвитку держави в момент шоку (фактично, у період досягнення «дна»); A_{ii} – максимальне значення i -того параметра соціально-економічного розвитку держави в передшоковий період
Період відновлення (T_i)	$T_i = t_2 - t_1$	t_1 – період шоку, коли фактичне значення i -того параметра соціально-економічного розвитку регіону досягає найнижчого значення («дна»); t_2 – період, у якому обсяг фактичного значення i -того параметра соціально-економічного розвитку регіону досягає рівня, не нижчого, ніж у дошовому періоді
Умовний показник швидкості відновлення (V_i)	$V_i = \frac{A_i - D_i}{t_2 - t_1}$	
Відносна здатність регіону до постшового відновлення (R_{recov})	$R_{recov} = \frac{P_i / D_i}{P_{ii} / D_{ii}}$	P_i – значення i -того параметра соціально-економічного розвитку регіону в постшовий період; P_{ii} – значення i -того параметра соціально-економічного розвитку держави в постшовий період; D_{ii} – мінімальне значення i -того параметра соціально-економічного розвитку держави в момент шоку (фактично, у період досягнення «дна»)

Джерело: авторський підхід.

При цьому цікаво, що регіони кластерів III та IV характеризувалися різним рівнем опірності до шоку 2013–2014 рр. (квадрант F, рис. 2).

Однак, володіючи вищою здатністю до протистояння шоку, Дніпропетровська, Харківська, Рівненська, Сумська, Київська обл. і м. Київ усе ж не змогли ефективно використати наявний ендегенний потенціал для постшового відновлення. Натомість, низька опірність до шоку Івано-Франківської та Закарпатської обл., насамперед, була зумовлена їх нижчим економічним потенціалом, а Донецької та Луганської обл. – низьким соціальним потенціалом і наявними інституційними деформаціями на тлі перманентних бойових дій (наприклад, за оцінками аналітиків [9] у 2016 р. рівень тіньової економіки у східних регіонах України сягав 75–84% від обсягу ВРП, у той час в західних регіонах країни – 21–39%), а також латентними драйверами резильєнтності стримуючої дії. Насамперед, це високий рівень злочинності. Так, якщо

у 2013 р. у середньому рівень злочинності в країні становив 124 злочини на 10 тис. населення, то відповідний показник Луганської обл. – 178 злочинів, а Донецької обл. – 133 злочини. Крім того, у зазначених регіонах зафіксовано найбільшу кількість рецидивної злочинності. За даними соціологічних опитувань [10], лише 3–4 з 10 мешканців зазначених регіонів відчували себе у безпеці. У Донецькій та Луганській обл. спостерігався й найвищий коефіцієнт природного скорочення населення. Зазначені регіони були аутсайдерами за кількістю прийнятого в експлуатацію житла в розрахунок на 1 тис. населення, а також належали до регіонів із високим рівнем неформальної зайнятості.

У період суспільно-політичної кризи та військової агресії росії 2013–2014 рр. чи не найвищою резильєнтністю характеризувалася Полтавська обл. (див. рис. 1). Тут зафіксовано найнижчий показник глибини шоку та найвищу швидкість постшового відновлення. Такому результату, серед іншого, сприяло ефективне проведення в регіоні

Швидкість відновлення, дол. США на душу населення у рік

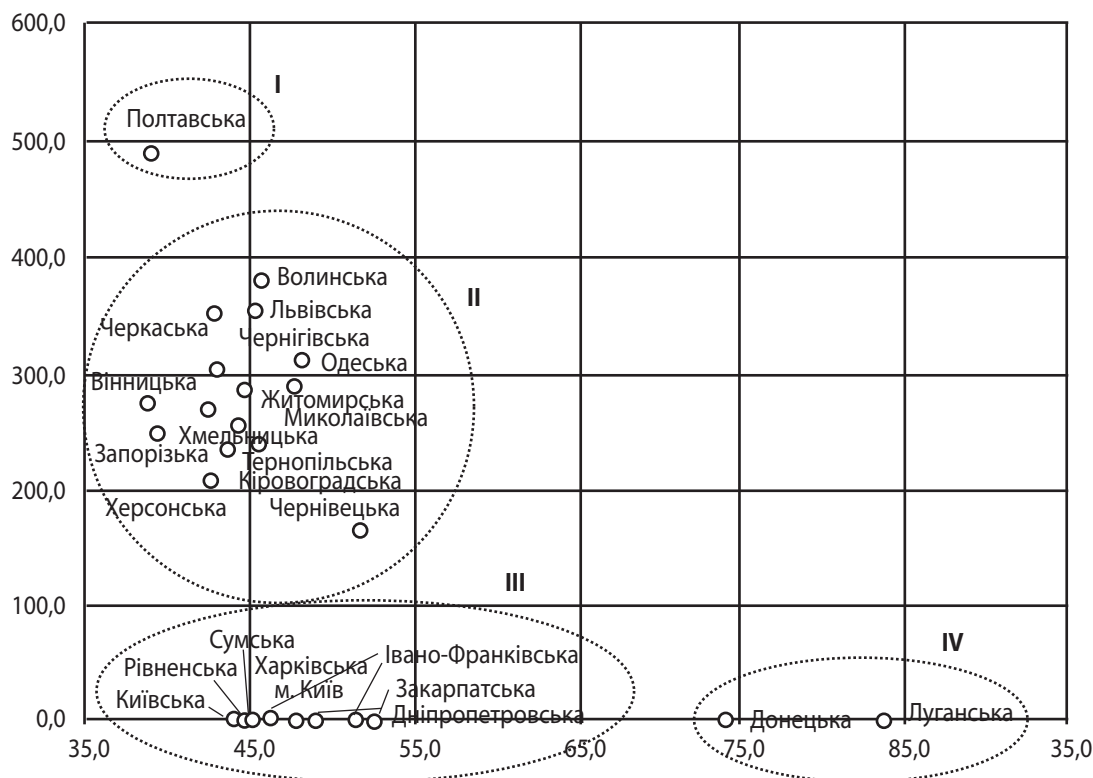

Рис. 1. Діаграма розсіювання параметрів резильєнтності соціально-економічних систем регіонів України в період суспільно-політичної кризи та військової агресії 2013–2014 рр. (за показником ВРП на душу населення, дол. США)

Джерело: розраховано на основі авторського методичного підходу за даними [8].

реформи децентралізації¹, внаслідок чого відбулося певне посилення місцевого самоврядування шляхом передачі повноважень і ресурсів від державних органів, створено спроможні територіальні громади (наприклад [11], у 2016 р. Глобинська, Шашицька та Пирятинська ТГ – лідери в рейтингу громад України за показником власних доходів на 1 мешканця; Глобинська та Шашицька ТГ – лідери серед громад країни за часткою базової дотації в доходах бюджету; Шашицька, Глобинська, Пирятинська, Семенівська, Пришибська та Білоцерківська ТГ – лідери за обсягом капітальних видатків на 1 мешканця). Як результат – починаючи із 2015 р. Полтавська обл. – лідер в Україні (після м. Києва) за обсягом ВРП на душу населення (у 2015 р. ВРП на душу населення Полтавської обл. перевищував ВВП України на душу населення на 914,5 дол. США, а у 2019 р. – на 1 540,5 дол. США) (рис. 3).

¹ В умовах військової агресії росії 2014 р. в Україні було розпочато реформу децентралізації, основною метою якої було створення умов для формування ефективної та відповідальної місцевої влади, здатної забезпечити комфортне та безпечне середовище для проживання людей. Реформа передбачала передачу повноважень та ресурсів від державних органів органам місцевого самоврядування, а також створення базового суб'єкта місцевого самоврядування – спроможної територіальної громади.

Одним із важливих в економічному контексті наслідків російського вторгнення в Україну та анексії Криму у 2014 р. стало розірвання торговельних відносин між Україною та росією, а отже, переорієнтація нашої держави на європейський ринок товарів і послуг. За нашими розрахунками, унаслідок ведення політики скорочення російського впливу на вітчизняну економіку на тлі кризи 2014 р. глибина шоку економіки України за показником експорту товарів становила 42,6%. А дошокову динаміку зазначеного показника вдалося відновити лише у 2020 р. За оцінками міжнародних експертів [12], зниження експорту призвело до загальних втрат України в розмірі до 162 млрд дол. США за період з 2014–2020 рр. За показником експорту товарів найглибшого шоку очікувано зазнали Луганська (93,9%) та Донецька (75,7%) обл., а також низка областей північно-східної та центральної України (рис. 4).

Першопричиною зниження динаміки експорту товарів у Луганській та Донецькій обл. стала анексія росією частини території цих регіонів, а отже, і виробництва, яке тут розміщувалося (левову частку експорту зазначених регіонів стано-

Відносна здатність до постшокового відновлення, пункти

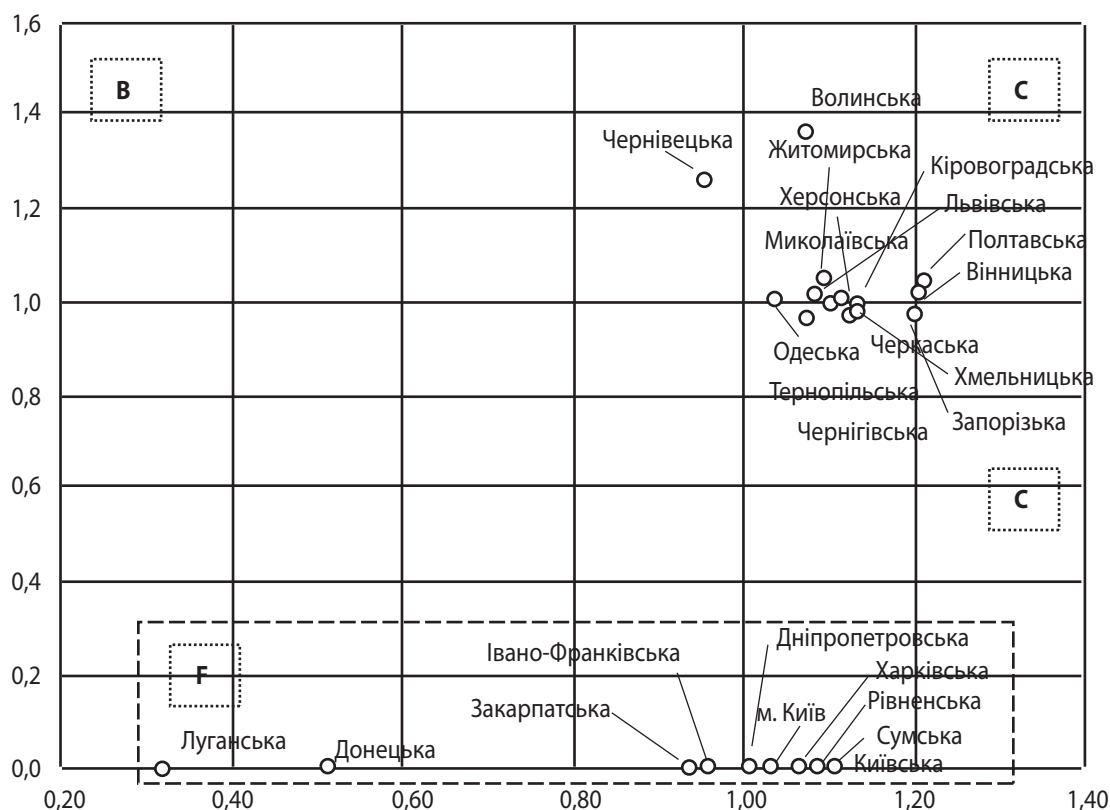

Рис. 2. Опірність і відносна здатність до постшокового відновлення соціально-економічних систем регіонів України в період суспільно-політичної кризи та військової агресії Росії 2013-2014 рр. (за показником ВРП на душу населення, дол. США)

Примітка:

Квадрант А – $R_{resist} < 1, R_{recov} < 1$; Квадрант В – $R_{resist} < 1, R_{recov} > 1$;
Квадрант С – $R_{resist} > 1, R_{recov} > 1$; Квадрант D – $R_{resist} > 1, R_{recov} < 1$;

Джерело: розраховано на основі авторського методичного підходу за даними [8].

вила металургійна продукція. В умовах військової агресії у 2014 р. втрати металургійних підприємств зазначених регіонів оцінюються на рівні близько 40 млрд грн, у т. ч. 25 млрд грн втрачених доходів від недовипущеної продукції та 15 млрд грн – вартість зруйнованих основних фондів. А втрати вітчизняних машинобудівних підприємств у 2014 р. оцінюються на рівні 10 млрд грн), а також ведення тут перманентних воєнних дій. Тригером зниження динаміки зазначеного параметра в інших регіонах країни стало розірвання дипломатичних і соціально-економічних зв'язків між Україною та росією, яке мало місце на тлі введення росією військ на Донбас та у Крим (у дошовому 2012 р. у географічній структурі експорту товарів Луганської обл. росія займала 43%, Дніпропетровської обл. – 27,5%, Донецької обл. – 22%, Кіровоградської – 18%). Однак віддаленість регіонів Західної України, а також Одеської та Київської обл. від зони бойових дій, їх потужний логістичний потенціал

та інтегрованість із ринками ЄС дозволили зазначеним регіонам очолити топ-5 регіонів із найменшою глибиною шоку за показником експорту товарів (<15%). Утім, як вище зазначалося, розірвання торговельних відносин із росією результатувалося розширенням списку країн-партнерів України із зовнішньоекономічної діяльності з орієнтацією на європейський ринок товарів та послуг. Безумовно, це сприятиме подальшому інтегруванню регіонів України у європейський економічний простір з його високими інституційними, соціальними та економічними стандартами, що сприятиме підвищенню резильєнтності економіки України та її регіонів до глобальних і локальних шоків.

Конфлікт на Донбасі мав наслідком зниження довіри інвесторів до економіки України, що, своєю чергою, призвело до втрати 72 млрд дол. США інвестицій або до 10,3 млрд дол. США щорічно упродовж 2014–2020 рр. [12]. Регіони

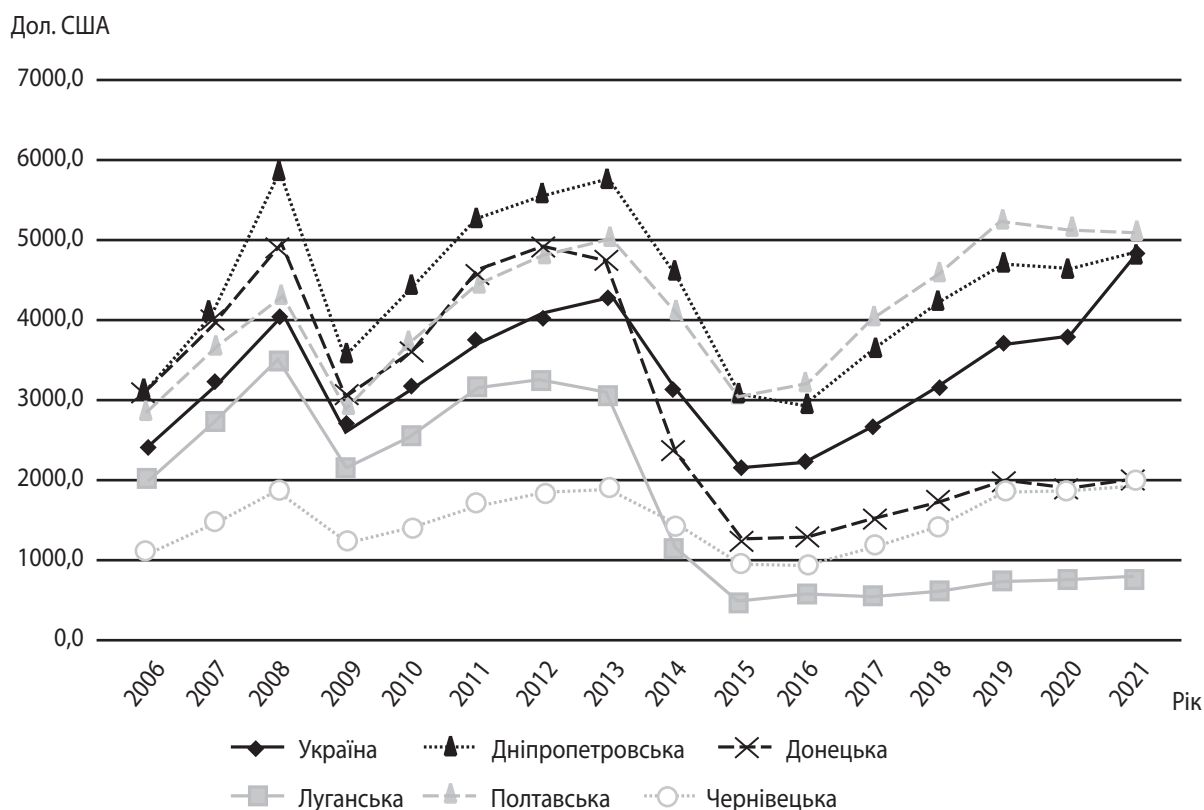

Рис. 3. Динаміка ВВП України та ВРП окремих регіонів країни на душу населення у 2006–2021 рр., дол. США

Джерело: складено авторами за даними [8].

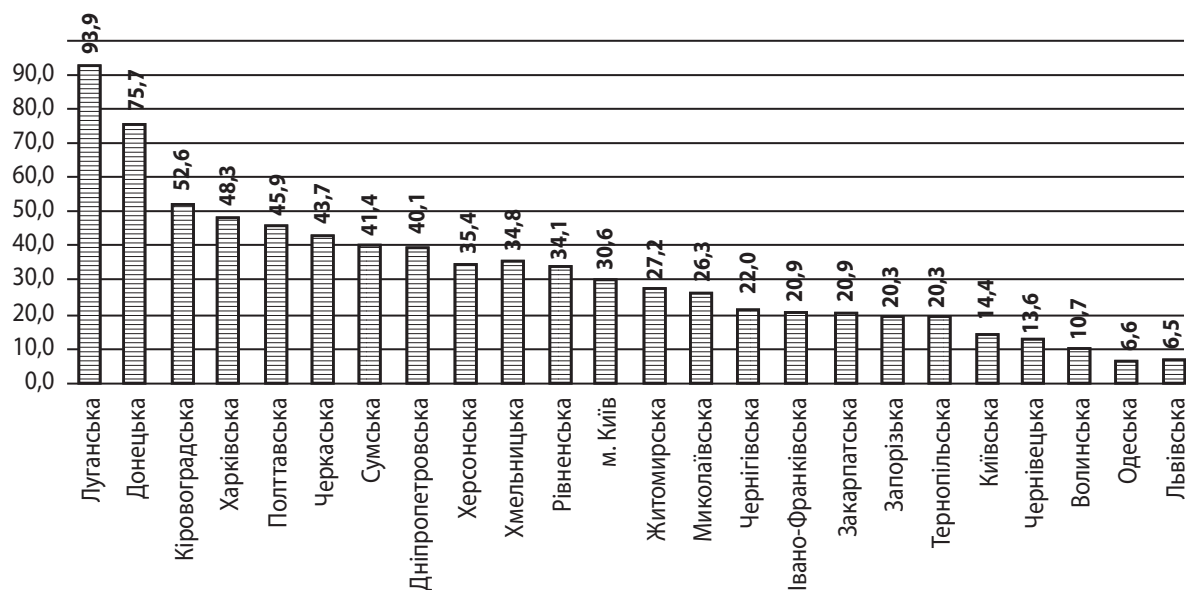

Рис. 4. Глибина шоку соціально-економічних систем регіонів України внаслідок суспільно-політичної кризи та військової агресії 2013–2014 рр. за показником експорту товарів

Джерело: розраховано на основі авторського методичного підходу за даними [8].

України виявилися слабо резильєнтними до шоку 2013–2014 рр. і за обсягом капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу (у доларовому еквіваленті) (рис. 5).

У 2014 р., порівняно із 2013 р., обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу в середньому по країні знизився у понад 2,5 разу (в умовах шоку фінансово-економічної кризи –

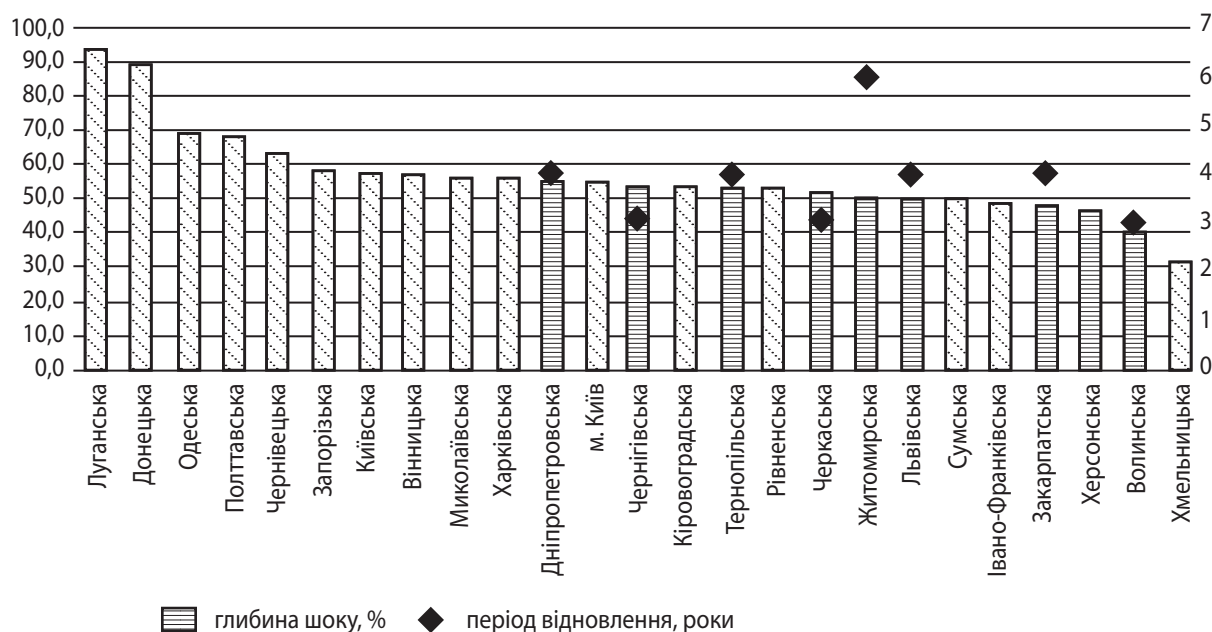

Рис. 5. Параметри резильєнтності соціально-економічних систем регіонів України в умовах шоку 2013–2014 рр. (за обсягом капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу, дол. США)

Примітка: * – регіон не відновив дошокову динаміку обсягу капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу.

Джерело: розраховано на основі авторського методичного підходу за даними [8].

у 2,2 разу). Таким чином, рівень шоку, який отримали регіони (понад 40%, за винятком Хмельницької обл.), був для 64% із них критичним, тобто таким, який не дозволив відновити дошокову динаміку обсягу капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу.

Очікувано, найбільш значних втрат капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу зазнали Донецька та Луганська обл., де зазначений показник у 2015 р. знизився, порівняно із 2013 р., відповідно у 9 і майже в 15 разів. Однак на відміну від решти регіонів країни, де основною причиною зниження обсягу капітальних інвестицій стали зниження фінансового потенціалу місцевих підприємств, зменшення ліквідності їх активів, проблеми із фінансовою стійкістю, а також зниження/замороження фінансування низки розвиткових проєктів на тлі фінансової та економічної нестабільності, паніки та невизначеності на ринку капіталу, у Донецькій та Луганській обл., окрім зазначеного вище, першопричиною зниження обсягу капітальних інвестицій стала втрата основних фондів унаслідок військових дій та окупації частини регіону росією. Так, за оцінками міжнародних експертів [12], сукупні втрати основних фондів України від знищення або пошкодження активів в Криму та на Донбасі в умовах військової агресії у 2014–2020 рр. загалом становили 117 млрд доларів США. За іншими оцінками [13], цей показник становить 98,4 млрд дол. США.

Якщо розглядати соціальну резильєнтність регіонів країни в умовах кризи 2013–2014 рр., то загалом вона була дещо нижчою у східних і центральних областях (рис. 6).

В умовах кризи 2013–2014 рр. глибина шоку регіонів України за показником зайнятості населення працездатного віку коливалася в межах від 2,1% (у Київській обл.) до 16,3% (у Донецькій обл.). 8 із 25 регіонів станом на кінець 2022 р. не змогли відновити дошокову динаміку вказаного показника. Натомість період відновлення інших регіонів становив у середньому 3,5 роки. Найшвидше відновилися Київська та Вінницька обл., що вказує на їх вищу соціальну резильєнтність до шоку 2014 р. порівняно з іншими регіонами країни.

Низька соціальна резильєнтність регіонів країни в умовах шоку 2013–2014 рр. спровокувала, серед іншого, коливання на їх ринках праці. Однак цікаво, що якщо у східних регіонах і регіонах, територіально близьких до лінії фронту, потреба роботодавців у працівниках для заміщення вільних робочих місць різко скоротилася (рис. 7а), а навантаження на одну вакантну посаду – зросло (рис. 7б), то в західних регіонах (більш віддалених від зони бойових дій) – навпаки).

Причиною окресленої ситуації, насамперед, було те, що східні регіони та більшість регіонів південної та центральної України – високо урбанізовані території із високим рівнем концентрації промислового виробництва, наявністю

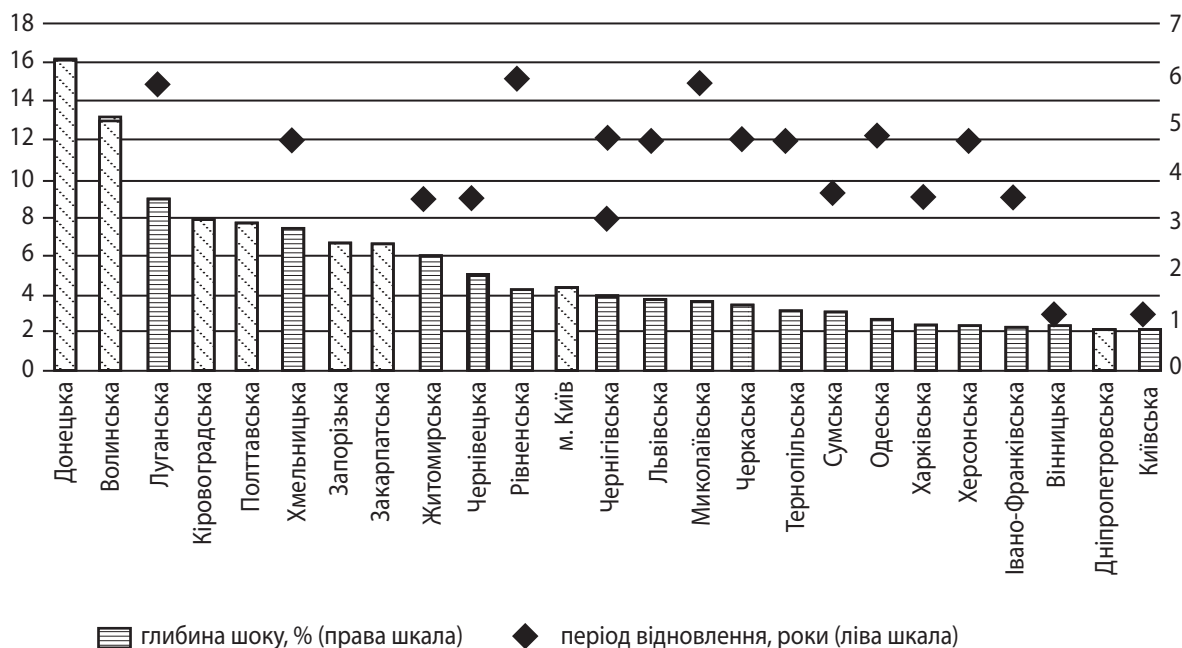

Рис. 6. Параметри резильєнтності соціально-економічних систем регіонів України в умовах шоку 2013–2014 рр.
(за показником зайнятості населення працездатного віку, % до населення відповідного віку)

Примітка: * – регіон не відновив дошоківу динаміку аналізованого показника.

Джерело: розраховано на основі авторського методичного підходу за даними [8].

розгалуженої транспортної мережі тощо. Отже, у дошоківу періоді попит на робочу силу тут був високим.

Однак в умовах кризи 2013–2014 рр. частина промислових виробництв Донбасу опинилася під російською окупацією. А в інших регіонах низка суб'єктів господарювання припинила функціонування або ж значно скоротила обсяги діяльності, унаслідок чого вивільнилася значна частина зайнятого населення.

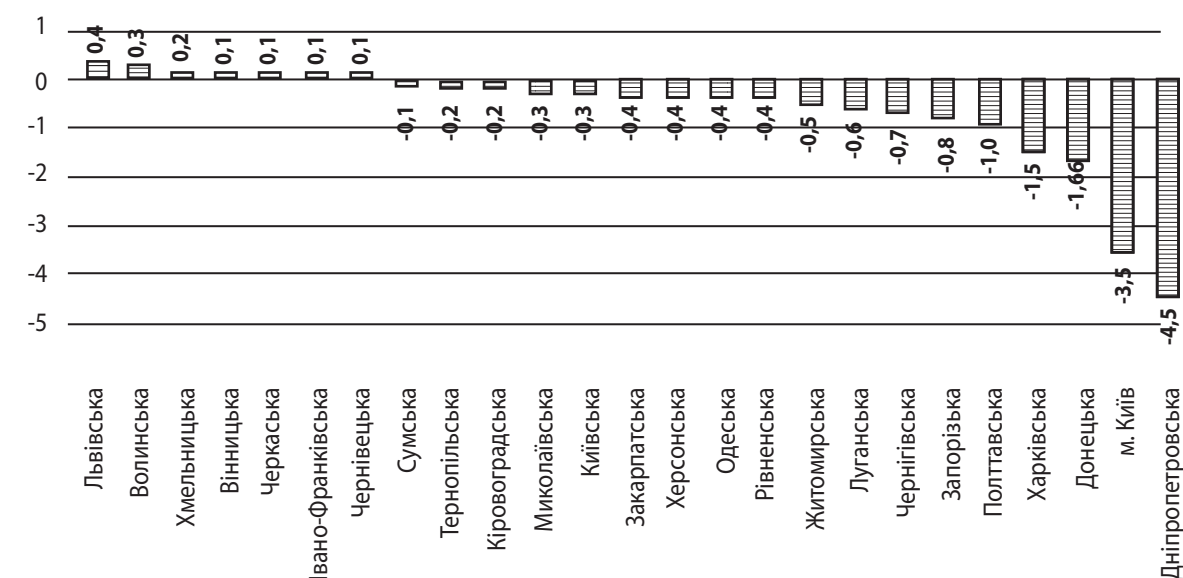
Разом із тим, як і в умовах кризи 2008–2009 рр., шок 2013–2014 рр. посилив неформальну зайнятість в усіх регіонах країни.

Отже, резильєнтність регіонів України до суспільно-політичної кризи та військових дій 2013–2014 рр. була різною. У соціальному контексті дещо опірнішими до шоку виявилися регіони західної України. Натомість вищою економічною резильєнтністю до шоку 2013–2014 рр. характеризувалися регіони західної та центральної України. Загалом, зважаючи на неоднорідність соціально-економічного розвитку регіонів України, концепція посилення їх резильєнтності повинна бути «персоналізованою» та актив-орієнтованою, тобто розроблятися для кожного регіону окремо, з урахуванням його сильних і слабких сторін. Тобто перспективою подальших досліджень у задекларованому напрямі є розроблення методичного під-

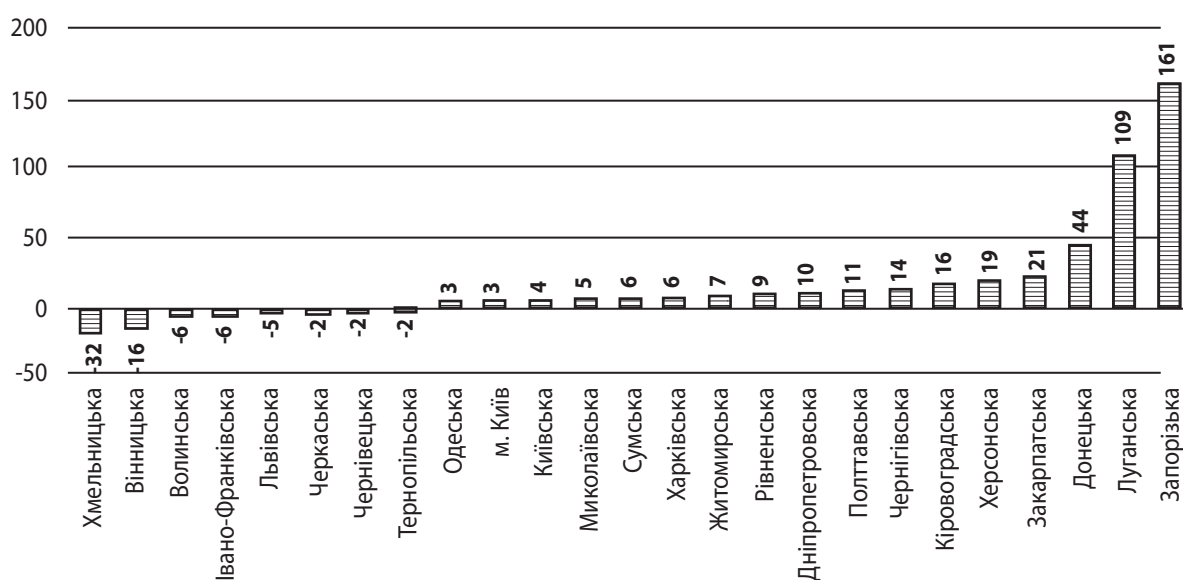
ходу та оцінка потенціалу резильєнтності регіонів України. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Walker B., Holling C. S., Carpenter S. R., Kinzig A. Resilience, Adaptability and Transformability in Social-Ecological Systems. *Ecology and Society*. 2004. Vol. 9. No. 2. Art. 5. DOI: 10.5751/ES-00650-090205
2. Hill E. W., Wial H., Wolman H. Exploring Regional Economic Resilience (Working paper No. 2008-04). University of California, Institute of Urban and Regional Development, Berkeley, CA. 2008. URL: <https://escholarship.org/uc/item/7fq4n2cv>
3. Kahsai M., Yu J., Middleton M. et al. A Framework for Measuring County Economic Resilience. *Regional Research Institute. Working Papers*. 2015. URL: https://researchrepository.wvu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=rri_pubs
4. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Попович М. В. Інструменти оцінки вразливості та резильєнтності економік країн світу. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 46–62. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-46-62>
5. Melnyk M., Ivaniuk U., Leshchukh I., Halkiv L. The Sustainable Development and Resilience of Socio-Economic System: Conceptualization and Diagnostics of Problems in Conditions of Global Challenges and Shocks. *International Journal of*

(а) – зміна потреби роботодавців у працівниках для заміщення вільних робочих місць у 2015 р. щодо 2013 р., тис. осіб

(б) – зміна навантаження на одну вакантну посаду у 2015 р. щодо 2013 р., осіб

Рис. 7. Зміна кон'юнктури на ринку праці регіонів України у 2015 р. щодо 2013 р.

Джерело: розраховано на основі авторського методичного підходу за даними [8].

Sustainable Development and Planning. 2023. Vol. 18. No. 4. P. 1035–1043.

DOI: <https://doi.org/10.18280/ijdsdp.180406>

- Мельник М. І., Лещух І. В. Диверсифіковані підходи до політики посилення резильєнтності регіонів України в умовах глобальних шоків. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2023. Вип. 4. С. 3–11.

DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-4-1>

- Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Зінченко В. А. Інститути та інституційна резильєнтність: сутність і роль у повоєнній розбудові економіки України. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 77–92.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-11-77-92>

- Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- Цимбал О. І. Протидія неформальній зайнятості в Україні: підходи до оцінки та безпекові пріоритети політики: аналітична доповідь. Грудень 2017 р. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-01/zainiatist-f1000.pdf>
- Дослідження українських міст: всеукраїнське муніципальне опитування, 2–20 березня 2015. URL: https://ratinggroup.ua/research/regions/vseukrainskiy_municipalnyy_opros.html

11. Моніторинг фінансової спроможності 159 ОТГ за 2016 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/5981?page=25>
12. Cost to Ukraine of Conflict with Russia: a CEBR report. February 2022. URL: <https://cebr.com/wp-content/uploads/2022/02/Cost-to-Ukraine-of-Conflict-with-Russia-a-Cebr-report-February-2022.pdf>
13. Aslund A. Kremlin Aggression in Ukraine: The Price Tag. Atlantic Council Eurasia Center. 2018. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2018/03/Kremlin_Aggression_web_040218_revised.pdf

REFERENCES

- Aslund, A. "Kremlin Aggression in Ukraine: The Price Tag". Atlantic Council Eurasia Center. 2018. https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2018/03/Kremlin_Aggression_web_040218_revised.pdf
- "Cost to Ukraine of Conflict with Russia: a CEBR report". February 2022. <https://cebr.com/wp-content/uploads/2022/02/Cost-to-Ukraine-of-Conflict-with-Russia-a-Cebr-report-February-2022.pdf>
- "Doslidzhennia ukrainskykh mist: vseukrainske munit-sypalne opytuvannia, 2-20 bereznia 2015" [Research of Ukrainian Cities: All-Ukrainian Municipal Survey, March 2-20, 2015]. https://ratinggroup.ua/research/regions/vseukrainskiy_municipalnyy_opros.html
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- Hill, E. W., Wial, H., and Wolman, H. "Exploring Regional Economic Resilience (Working paper No. 2008-04)". University of California, Institute of Urban and Regional Development, Berkeley, CA. 2008. <https://escholarship.org/uc/item/7fq4n2cv>
- Kahsai, M. et al. "A Framework for Measuring County Economic Resilience". Regional Research Institute. Working Papers. 2015. https://researchrepository.wvu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=rri_pubs
- Khaustova, V. Ye., Reshetniak, O. I., and Zinchenko, V. A. "Instytuty ta instytutsiina rezyliientnist: sutnist i rol u povoiennii rozbudovi ekonomiky Ukrainy" [Institutions and Institutional Resilience: Essence and Role in the Post-War Development of Ukraine's Economy]. *Biznes Inform*, no. 11 (2023): 77-92. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-11-77-92>
- Kyzym, M. O. et al. "Instrumenty otsinky vrazlyvosti ta rezyliientnosti ekonomik krain svitu" [The Instruments for Assessing the Vulnerability and Resilience of Economies Around the World]. *Biznes Inform*, no. 11 (2024): 46-62. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-46-62>
- "Monitorynh finansovoi spromozhnosti 159 OTH za 2016 rik" [Monitoring the Financial Capacity of 159 ATCs in 2016]. <https://decentralization.gov.ua/news/5981?page=25>
- Melnyk, M. et al. "The Sustainable Development and Resilience of Socio-Economic System: Conceptualization and Diagnostics of Problems in Conditions of Global Challenges and Shocks". *International Journal of Sustainable Development and Planning*, vol. 18, no. 4 (2023): 1035-1043. DOI: <https://doi.org/10.18280/ijssdp.180406>
- Melnyk, M. I., and Leshchukh, I. V. "Dyversyfikovani pidkhody do polityky posylennia rezyliientnosti rehioniv Ukrainy v umovakh hlobalnykh shokiv" [Diversified Approaches to the Policy of Strengthening the Resilience of Ukrainian Regions in the Face of Global Shocks]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, no. 4 (2023): 3-11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-4-1>
- Tsymbal, O. I. "Protydiia neformalnoi zainiatosti v Ukraini: pidkhody do otsinky ta bezpekovi priorytety polityky: analychna dopovid" [Countering Informal Employment in Ukraine: Assessment Approaches and Security Policy Priorities: Analytical Report]. December 2017. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-01/zainiatist-f1000.pdf>
- Walker, B. et al. "Resilience, Adaptability and Transformability in Social-Ecological Systems". *Ecology and Society*, art. 5, vol. 9, no. 2 (2004). DOI: 10.5751/ES-00650-090205